

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

10189 - 10191 - 06.119

Sayı : 72416558-610-E.568321

09.07.2019

Konu : Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 30.04.2019 tarihli ve 43452547-120.07/E.462821 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde yer alan yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımızca hazırlanan cevaplar ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Nuri ERSOY
Bakan

Ek : Liste ve Cevaplar (6 sayfa)

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Cumhuriyet Bulvarı No:4 B Blok 06050 Ulus Altındağ / ANKARA
Telefon No: (312) 470 80 00 Belgegeçer No: (312) 470 51 30
<http://sgb.kultur.gov.tr> soruonergeleri@kultur.gov.tr

Bilgi için: Uğur SEZDİRMEZ
V.H.K.İ.
Telefon No: (312) 470 50 08

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MAHİR POLAT'IN 7/10189 ESAS SAYILI SORU
ÖNERGESİNE BAKANLIĞIMIZCA HAZIRLANAN CEVAP**

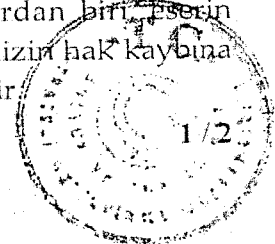
Yerlerinden edilmiş kültür varlıklarının köken ülkeye iadesi hususu teknik bilgi ve uzmanlık gerektiren bir konudur. Bilindiği üzere ülkemiz, kültür varlığı kaçakçılığına yoğun olarak maruz kalmış bir coğrafyada bulunmaktadır. Bu bağlamda sınırlı insan ve maddi kaynakların ülkemizin azami çıkarı değerlendirilerek yönlendirilmesi gerekmektedir. Bu sebeple kültür varlıklarının iadesi alanında öncelik, yasadışı olarak yurtdışına çıkarıldığı kesin olan eserler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Her ne kadar bugün de yürürlükte bulunan ve oldukça korumacı bir kanun olan 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun da temelini oluşturan ilk yasal uygulamalar Osmanlı Devleti döneminde atılmışsa da bu koruma politikalarının henüz oturmamış olduğu bir dönemde bir takım kültür varlıklarının bazı anlaşmalar kapsamında Almanya'ya gönderildiği bilinmektedir. Bergama Sunağı'yla ilgili olarak 1991 yılında konuyla ilgili kamuoyu talebi Almanya tarafına iletilmişse de girişimler sonuçsuz kalmıştır. Bugün geline nokta, kültür varlıklarının iadesi konusunda Almanya ile müzakereler, yasadışı olarak ülkemizden çıkarılmış eserler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bergama Sunağı yasal geçmişi sebebiyle öncelikli müzakere dosyaları arasında bulunmamaktadır.

Yurt dışında bulunan ülkemiz kökenli kültür varlıklarının tespit edilmesi, yurt dışındaki müzeler ile sanat ticaretiyle uğraşan kurum ve kuruluşların web sayfalarının, yayınlarının incelenmesi, bazı durumlarda yerinde inceleme yapılması, akademik yayınların taranması ve konuyla ilgili olarak akademisyen ve vatandaşlardan gelen bildirimlerin değerlendirilmesi suretiyle Bakanlığımız uzmanları tarafından yapılmaktadır.

Ancak, kaçak kazılarla bulunan eserlerin ilgili birimlerce kayıt altına alınamadan yurt dışına kaçırılması, bu türden eserleri ellerinde bulunduran şahıs ya da kuruluşlar tarafından bu eserlerin bir şekilde açıklanmadığı sürece gizli kalması ve bazı depolar ile özel koleksiyonların erişilebilir olmaması tespit çalışmalarını güçleştiren ve yurt dışındaki kültür varlıklarımıza ilişkin net bir sayı verilmesini olanaksız kılan unsurlardandır.

Bu çerçevede, yurt dışına kaçırılan ülkemiz kökenli kültür varlıklarıyla ilgili bir sayı verilmesi mümkün değildir.

Yasadışı yollarla yurtdışına çıkarılan ülkemiz kökenli eserlerin iadesine yönelik çalışmalarda, genel itibarıyla iki yol izlenmektedir. Bunlardan birinin iadesi için diplomatik girişimlerde bulunulması, bir diğeri de ülkemizin hak kaybına uğraması riskinin doğduğu durumlarda hukuk davasına gidilmesidir.

Kazıdan çıkarılan veya yüzey araştırmasında elde edilen kültür varlıklarının ilgili müzeye tesliminde, kazı/yüzey araştırması envanter kayıtları esas alınır. Envanter teslim tutanağı kazı/yüzey araştırması başkanı, Bakanlık temsilcisi ve Müze yetkililerince birlikte imzalanır. Düzenlenen envanter ve etütlük eser listelerinin bir nüshası ilgili müzeye teslim edilir, bir nüshası ise süresi içerisinde Bakanlığımız, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne gönderilmektedir.

Kültür ve Tabiat Varlıklarıyla İlgili Yapılacak Yüzey Araştırması, Sondaj ve Kazı Çalışmalarının Yürütülmesi Hakkında Yönerge gereği arkeolojik kazı çalışmalarında Bakanlık temsilcisi ve yetkili uzman görevlendirilmekte ve Bakanlık temsilcisi / yetkili uzmanınca; kazıdan çıkarılan taşınır müzelik değerdeki kültür varlıkları envanter fişlerine günü gününe iki nüsha olarak kayıt edilir ve taşınır kültür varlıkları kazı çalışmalarının bitimine kadar kilitli ve gerekli güvenlik önlemleri alınmış olan (alarm, kamera vb.) kazı evi deposunda muhafaza edilir. Kazı çalışmalarının bitiminde de Bakanlık temsilcisi, kazı başkanı ve ilgili Müze Müdürlüğü personelleri ile birlikte kazı alanının bulunduğu ilin Müze Müdürlüğü'ne gerekli güvenlik önlemleri alınarak ivedilikle taşınır kültür varlıklarının nakli gerçekleştirilir.

Kazı sezonu başlangıcında ve sonunda kazıda çıkarılmış olan buluntuların muhafaza edildiği kazı deposu, kazı başkanı, Bakanlık temsilcisi ve müze müdürü veya görevlendireceği bir uzman tarafından tutanak düzenlenmek suretiyle açılır ve mühürlenerek yine tutanakla kapatılır. Anahtarlar, müzede muhafaza edilir. Açma ve kapatma tutanaklarının birer örneği ve sezon içinde yapılan kazıların sonuçları, elde edilen gelişmeler, envanterlik ve etütlük eserlerin sayısı, kazının kapanış tarihi, kazı yerinde çıkan mimari kalıntılar hakkında ayrıntılı bilgi ve görseller de Bakanlık Temsilcisi tarafından kazı sonuç raporu ekinde Bakanlığımıza gönderilir.

Bakanlık temsilcisi / yetkili uzman, kazıya başlangıç ve ara raporlarında da kazı alanının, eski kazı açmalarının, kazı evinin ve kazı deposunun mevcut durumu, genel güvenlik koşulları, öngörülen çalışmalara uygunluğu gözlemlenerek ifade edilir. Planlanan çalışmalara elverişliliği veya olası risk ve sorunlar belirtilir. Gerçekleştirilecek çalışmaların hazırlıkları konusunda Bakanlığımıza bilgi verilir.

